

PROTOKOL O POSTUPANJU ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA

Na temelju članka 70. i 118. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20), te članka 58. Statuta osnovne škole Trilj, Školski odbor osnovne škole Trilj na sjednici održanoj 16. studenog 2021., donosi:

PROTOKOL O POSTUPANJU U SLUČAJU NASILJA U ŠKOLI

I. UVOD

Protokol o postupanju u slučaju nasilja u školi odnosi se na prevenciju svih mogućih situacija povećanog rizika, kao i na postupanje u konkretnim situacijama s ciljem zaštite učenika i svih zaposlenika koji o njima skrbe u procesu odgoja i obrazovanja. Obveza zaštite prava učenika propisana je:

- *Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi,*
- *Kaznenim zakonom,*
- *Zakonom o zaštiti nasilja u obitelji,*
- *Pravilnikom o načinu postupanja odgojnoobrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima,*
- *Pravilnikom o kriterijima za izricanje pedagoških mjera,*
- *Pravilnikom o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju, Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima,*
- *Protokolom o postupanju u slučaju zlostavljanja i zanemarivanja djece,*
- *Protokolom o pokretanju psiholoških kriznih intervencija u sustavu odgoja i obrazovanja,*
- *Protokolom o postupanju u slučaju seksualnog nasilja,*
- *Protokolom o postupanju u slučaju nasilja u obitelji,*
- *Akcijskim planom za prevenciju nasilja u školama za razdoblje od 2020. do 2024. godine*
- *te na drugim podzakonskim aktima Škole.*

U svrhu prevencije svih oblika nasilničkog ponašanja i prepoznavanja nasilja nad učenicima, OŠ Trilj:

- *upoznaće djelatnike Škole s odredbama propisa vezanim uz prava učenika i obvezi prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima;*
- *upoznaće učenike s njihovim pravima i načinom postupanja u slučaju povrede tih prava, a osobito u slučajevima nasilničkog ponašanja;*
- *na razini cijele Škole provodi univerzalnu prevenciju u vidu:
- pedagoških radionica na satu razrednika kroz suradnju razrednika i stručnog suradnika (pedagoga/psihologa);
obilježavanja važnih datuma u izložbenom prostoru Škole kroz suradnju predmetnih učitelja i učenika (izradom kreativnih materijala i uređivanjem prostora Škole);*
- *provodi preventivne programe usmjerenе prevenciji svih oblika nasilja i razvoju vještina nenasilnog rješavanja sukoba – u svim razrednim odjelima, ali pojačano u sedmim i osmim razrednim odjelima;*
- *provodi preventivne programe usmjerenе prepoznavanju i prevenciji rizičnih ponašanja (svih vrsta ovisnosti) – u svim razrednim odjelima, ali pojačano u osmim razrednim odjelima;*

PROTOKOL O POSTUPANJU ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA

- provodi preventivne programe usmjerenе promociji i očuvanju mentalnog zdravlja, s naglaskom na teme suicidalnosti, depresije, anksioznosti i napadaja panike – u svim razrednim odjelima 5. – 8. razreda, ali pojačano u sedmim razrednim odjelima;
- provodi programe usmjerenе profesionalnoj orijentaciji, upoznavanju sa zahtjevima tržišta rada, usvajaju vještina organizacije vremena i nošenja sa stresom – u osmim razrednim odjelima;
- organizira stručno usavršavanje djelatnika Škole u obliku stručnih predavanja stručnog suradnika (pedagoga/psihologa/logoped) i/ili vanjskih stručnjaka mentalnog zdravlja na Učiteljskom vijeću, a s ciljem pravovremenog prepoznavanja rizičnih ponašanja kod učenika, poznavanja rizičnih i zaštitnih faktora za razvijanje teškoća mentalnog zdravlja te postupanja u slučaju vršnjačkog ili obiteljskog nasilja;
- organizira edukativna predavanja za roditelje koja provode razrednici na roditeljskim sastancima, po potrebi u suradnji sa stručnim suradnikom (pedagogom/psihologom/logopedom);
- inicira formiranje interdisciplinarnog tima koji čini liječnica školske medicine (Ivana Tomašević Runje), predstavnik nadležnog centra za socijalnu skrb (Centar za socijalnu skrb Split, podružnica Sinj), nadležne policijske postaje (PU Splitsko-dalmatinske, policijska postaja Sinj) i stručni suradnik (pedagog/psiholog) koji je ujedno i voditelj Školskog povjerenstva provođenja programa mjera povećanja sigurnosti u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Protokol utvrđuje obveze i odgovornosti, kao i načine postupanja dionika unutar odgojnoobrazovne ustanove u slučaju saznanja ili sumnje o počinjenom nasilju (bilo koje vrste) nad učenikom, odnosno propisuje što treba činiti ravnatelj, stručni suradnik, učitelj, učenik, drugi djelatnik škole ili roditelj/skrbnik učenika.

II. OPĆE PRIHVAĆENA DEFINICIJA NASILJA

Svjetska zdravstvena organizacija (World Health Organization, 2002.) nasilje definira kao namjerno korištenje fizičke snage i moći prijetnjom ili akcijom prema samome sebi, prema drugoj osobi, prema skupini ljudi ili čitavoj zajednici, što može rezultirati ili rezultira ozljedom, smrću, psihičkim posljedicama, smetnjama u razvoju ili deprivacijom. Nasilje je složena, individualna i društvena pojava koja je prisutna u svim područjima ljudskog djelovanja. Događa se na osobnoj razini (npr. samoozljedivanje), na razini međuljudskih odnosa (npr. vršnjačko nasilje, obiteljsko nasilje) i na razini kolektiva, odnosno zajednice. Izloženost bilo kojem obliku nasilja ugrožava socijalni, emocionalni i kognitivni razvoj djece te nepovoljno djeluje na mogućnost uživanja mnogobrojnih ljudskih prava.

Definicija nasilja preuzeta iz Protokola o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima koji je donijela Vlada Republike Hrvatske 2004. godine glasi: „Nasiljem među djecom i mladima smatra se svako namjerno fizičko ili psihičko nasilno ponašanje usmjerenoto prema djeci i mladima od strane njihovih vršnjaka učinjeno s ciljem povrjeđivanja, a koje se, neovisno o mjestu izvršenja, može razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i vremenskom trajanju i koje uključuje ponavljanje istog obrasca i održava neravnopravan odnos snaga (jači protiv slabijih ili grupa protiv pojedinca).“

1. VRSTE NASILJA

Nasiljem među djecom i mladima smatra se osobito:

- 1.1. Namjerno uzrokovani fizički napad u bilo kojem obliku, primjerice udaranje, guranje, gađanje, šamaranje, čupanje, zaključavanje, napad različitim predmetima, pljuvanje i slično bez obzira je li kod napadnutog učenika nastupila tjelesna povreda.
- 1.2. Psihičko (emocionalno i socijalno) nasilje prouzročeno opetovanim ili trajnim negativnim postupcima od strane jednog ili više učenika.

PROTOKOL O POSTUPANJU ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA

Negativni postupci su:

ogovaranje,
nazivanje pogrdnim imenima,
ismijavanje,
zastrašivanje,
izrugivanje,
namjerno zanemarivanje i isključivanje pojedinca iz skupine kojoj pripada ili isključivanje i zabranjivanje sudjelovanja u različitim aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli,
širenje glasina s ciljem izolacije pojedinca od ostalih učenika,
oduzimanje stvari ili novca,
uništavanje ili oštećivanje učenikovih stvari,
ponižavanje,
naređivanje ili zahtijevanje poslušnosti ili dovođenje učenika u podređeni položaj na drugi način, kao i sva druga ponašanja počinjena od učenika i mlade osobe (unutar kojih i seksualno uzneniranje i zlostavljanje) kojima se drugom učeniku namjerno nanosi fizička i duševna bol ili sramota.

Oblici psihičkog nasilja su:

napad preko posrednika (uključuje napad počinitelja na žrtvu preko treće osobe koja toga najčešće nije svjesna)
verbalno nasilje (namjerno korištenje uvredljivih riječi s ciljem nanošenja psihološke povrede drugoj osobi, npr. vrijeđanje, nazivanje ružnim imenima, psovanje, izazivanje straha prijetnjama)
relacijsko nasilje (manipuliranje vršnjačkim odnosima s ciljem uništavanja osjećaja prihvatanja, prijateljstva i pripadanja), odnosno usmjeren je na isključenje žrtve iz vršnjačkog društva (npr. ne uključivanje osobe u grupne razgovore i aktivnosti)

1.2.1. Elektroničko nasilje koje se definira kao svaka zlonamjerna i ponavljana uporaba informacijskih i komunikacijskih tehnologija kako bi se nekome nanjela šteta, odnosno kako bi se najčešće neki učenik ponizio, zadirkivao, prijetilo mu se ili ga se zlostavljalo na neki drugi način. Ono može uključivati slanje anonimnih poruka mržnje, poticanje grupne mržnje, nasilne napade na privatnost (otkrivanje osobnih informacija o drugima, „provaljivanje“ u tuđe e-mail adrese), kreiranje internetskih stranica (blogova, grupe) koje sadrže priče, crteže, slike i šale na račun vršnjaka, uhođenje, vrijeđanje, nesavjestan pristup štetnim sadržajima, širenje nasilnih i uvredljivih komentara, izlaganje dobi neprimjerenim sadržajima i seksualno namamljivanje.

Oblici elektroničkog nasilja su:

- izravan napad (obraćanje uznenirajućim porukama, krađu ili promjeni lozinki, krađu ili promjeni nadimaka, objavu privatnih podataka ili neistina, slanje uznenirajućih slika, postavljanje internetske ankete o žrtvi, slanje virusa, poticanje grupne mržnje, napade na privatnost, uzneniranje, uhođenje, vrijeđanje, nesavjestan pristup štetnim sadržajima te širenje nasilnih i uvredljivih komentara)
- grubo online sukobljavanje (kratkotrajna rasprava između dvije ili više osoba koju karakterizira ljut, eksplicitan i vulgaran govor, uvrede a ponekad i prijetnje; počinitelj nasilja ima za cilj izazvati bijes, tugu i ili poniženje kroz namjerno izazivanje sukoba)
- uzneniranje (opetovano slanje okrutnih, uvredljivih, neprijateljskih i provokativnih poruka pojedincu ili grupi; najčešće se događa putem privatnih poruka, a cilj počinitelja nasilja je prijetećim radnjama dovesti drugu osobu u ponižavajući i ili podređeni položaj)
- ogovaranje i klevetanje (izmišljanje informacija o žrtvi s ciljem povrede osobe te njihovo elektroničko slanje i dijeljenje; uključuje stavljanje slike lica osobe na nepoznato golo tijelo i dijeljenje te slike; cilj ovih radnji je nanošenje štete žrtvinoj reputaciji ili uništavanje odnosa s drugim osobama)
- lažno predstavljanje (uzimanje tuđeg identiteta i slanje poruka i drugih sadržaja u tuđe ime)
- iznuđivanje i širenje povjerljivih informacija (javno objavljivanje podataka koje je žrtva poslala počinitelju nasilja u povjerenju; počinitelj nasilja može izmanipulirati žrtvu da

PROTOKOL O POSTUPANJU ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA

napiše nešto privatno što onda počinitelj nasilja javno objavljuje ili šalje dalje bez dopuštenja)

- *socijalno isključivanje (događa se jednako na Internetu kao i u offline svijetu; žrtve ne mogu ući u određene chat sobe ili ih se ne uključuje u skupne poruke)*
- *prijetnje i uhodenje (opetovano slanje prijetećih poruka te neprestani pokušaji uspostavljanja i nastavljanja neželenog kontakta zbog kojih se žrtva počinje bojati za vlastitu sigurnost i dobrobit; posebno je izraženo prilikom komunikacije s nepoznatim osobama te u slučajevima seksualnog nasilja putem Interneta)*
- *video-snimanje (snimanje ili fotografiranje u situacijama koje su za učenike ponižavajuće ili neugodne; izazivanje i snimanje tučnjave ili drugih nasilnih sadržaja te njihovo širenje)*
- *izmjena fotografija (izmjena osobnih fotografija bez dozvole i objava na Internetu)*
- *elektroničko seksualno nasilje (uključuje slanje i dijeljenje sadržaja seksualne prirode koji služe za seksualno uzneniranje druge osobe i zadovoljenje vlastitih seksualnih potreba, objavljivanje i/ili prosljeđivanje intimnih slika i snimki bez pristanka osobe, širenje glasina koje se odnose na seksualni život žrtve).*

1.3. Seksualno zlostavljanje podrazumijeva bilo koji seksualni čin, pokušaj ostvarivanja seksualnog čina, neželeni kontakt, dodir i seksualni komentar ili prijedlog koji je usmjeren protiv učenika i njegove seksualnosti, a koji može počiniti druga osoba bez obzira na odnos sa žrtvom ili situaciju u kojoj se nalaze. Karakterizira ga upotreba sile, prijetnje ili ucjene za ugrožavanje dobrobiti i/ili života same žrtve ili njoj bliskih osoba, prijevare da bi se dobio učenikov pristanak, spolni kontakt na koji učenik nije sposoban pristati zbog odnosa snaga ili zbog vrste odnosa koji ima s tom odrasлом osobom.

U svim slučajevima nasilja koji su definirani navedenim čimbenicima Škola je dužna postupati u skladu s Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima, odnosno skupom postupaka i mjera koje su predviđela nadležna tijela te propisima na snazi.

Učenik može prijaviti bilo koji oblik nasilja i/ili zanemarivanja i/ili uzneniranja obuhvaćen protokolom, u slučaju da je sam žrtva navedenog i u slučaju da ima sumnju ili saznanja da je netko od drugih učenika žrtva, na način da se obrati razredniku, predmetnom učitelju, stručnom suradniku (pedagogu/psihologu/logopedu), ravnatelju ili bilo kojem drugom djelatniku škole od povjerenja.

2. RAZLIKA IZMEĐU VRŠNJAČKOG NASILJA I VRŠNJAČKOG SUKOBA

Nužno je razlikovati nasilje (zlostavljanje) među djecom i mladima od običnog sukoba vršnjaka.

Obični sukob vršnjaka ima sljedeća obilježja:

- *nema elemenata navedenih za nasilništvo: ne postupaju jedan prema drugome s namjerom ozljeđivanja ili nanošenja štete, nema nerazmjera moći, nema težih posljedica za učenike u sukobu*
- *učenici ne inzistiraju da mora biti po njihovom po svaku cijenu*
- *mogu dati razloge zašto su u sukobu*
- *ispričaju se ili prihvate rješenje u kojem nema pobjednika i poraženog*
- *slobodno pregovaraju da bi zadovoljili svoje potrebe*
- *mogu promijeniti temu i otici iz situacije u kojoj je došlo do sukoba*

III. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NEPRIMJERENOG PONAŠANJA U ŠKOLI

1. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA MEĐU UČENICIMA

U svim slučajevima nasilja među učenicima koji su definirani navedenim čimbenicima, a koji se dogode u Školi i u blizini Škole, Škola je dužna postupati u skladu s Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima koji je donijela Vlada Republike Hrvatske 2004. godine.

U slučaju nasilja među učenicima u Školi svi djelatnici Škole dužni su:

- *odmah prekinuti nasilno ponašanje učenika i odvojiti učenike;*
- *pružiti pomoć i podršku učeniku koji je doživio nasilje;*
- *obavijestiti o događaju ravnatelja Škole, razrednika, stručnog suradnika (pedagoga/psihologa) i dežurnog učitelja.*

Stručna osoba za koordiniranje aktivnosti vezanih uz problematiku nasilja je stručni suradnik (pedagog/psiholog).

U slučaju prijave nasilja ili dojave o nasilju među učenicima stručni suradnik dužan je:

- ✓ *odmah poduzeti sve mјere da se zaustavi i prekine aktualno nasilno postupanje prema učeniku, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugih djelatnika Škole ili po potrebi pozvati djelatnike policije;*
- ✓ *ukoliko je učenik povrijeden u mjeri koja zahtijeva lječničku intervenciju ili pregled ili se prema okolnostima slučaja može razumno pretpostaviti ili posumnjati da su takva intervencija ili pregled potrebni, odmah pozvati službu hitne lječničke pomoći ili na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju učenika, prepratiti ili osigurati pratnju učenika od strane stručne osobe lječniku, te pričekati lječnikovu preporuku o dalnjem postupanju i dolazak djetetovih roditelja/skrbnika;*
- ✓ *odmah po prijavljenom nasilju o tome obavijestiti roditelje/skrbnike te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima koje su do tad doznali i izvjestiti ih o aktivnostima koje će se poduzeti;*
- ✓ *po prijavi, odnosno dojavi nasilja odmah obaviti razgovor s učenikom koji je žrtva nasilja, a u slučaju da je postojala lječnička intervencija, uz dogovor s lječnikom, čim to bude moguće – ovi razgovori s učenikom obavljaju se uvijek u nazočnosti ravnatelja (ukoliko je moguće) i razrednika, a na način da se postupa posebno brižljivo, poštujući učenikovo dostojanstvo i pružajući mu potporu;*
- ✓ *roditeljima/skrbnicima učenika koji je žrtva vršnjačkog nasilja dati obavijesti o mogućim oblicima savjetodavne i stručne pomoći učeniku u Školi i izvan nje, a s ciljem potpore i osnaživanja učenika te prorade traumatskog doživljaja;*
- ✓ *obaviti razgovor s drugim učenicima ili odraslim osobama koje imaju spoznaju o učinjenom nasilju te utvrditi sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja;*
- ✓ *ukoliko se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem vremenskom trajanju nasilja, koje može izazvati traumu i kod drugih učenika koji su svjedočili nasilju, savjetovati se s Timom za psihološke krizne intervencije u sustavu odgoja i obrazovanja radi pomoći učenicima svjedocima nasilja;*
- ✓ *što žurnije obaviti razgovor s učenikom koji je počinio nasilje, ukazati mu na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja, te ga savjetovati i poticati na promjenu takvog ponašanja, a tijekom razgovora posebno obratiti pozornost iznosi li učenik neke okolnosti koje bi ukazivale da je učenik žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja u svojoj obitelji ili izvan nje, u kojem slučaju će se odmah izvjestiti centar za socijalnu skrb, a po potrebi ili sumnji na počinjenje kažnjive radnje izvjestiti policiju, a Škola će poduzeti sve mјere za pomirenje učenika i za stvaranje tolerantnog, prijateljskog ponašanja u školi;*

PROTOKOL O POSTUPANJU ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA

- ✓ pozvati roditelje/skrbnike učenika koji je počinio nasilje, upoznati ih s događajem, kao i s neprihvatljivošću i štetnošću takvog ponašanja, savjetovati ih s ciljem promjene takvog ponašanja učenika te ih pozvati na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć unutar Škole ili izvan nje (Poliklinika za zaštitu djece i mlađih, obiteljska savjetovališta, nevladine organizacije i slično) i izvestiti ih o obvezi Škole da slučaj prijavi nadležnom centru za socijalnu skrb, nadležni upravni odjelu županije za obrazovanje, Ministarstvu znanosti i obrazovanja te nadležnoj policijskoj postaji;
- ✓ o poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama te svojim opažanjima sastaviti službene bilješke, kao i voditi odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima.

2. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU VRŠNJAČKOG SUKOBA

U slučaju običnog vršnjačkog sukoba svaki djelatnik Škole dužan je:

- ✓ odmah prekinuti sukob među učenicima;
- ✓ obavijestiti o sukobu razrednika, stručnog suradnika (pedagoga/psihologa) i ravnatelja Škole;
- ✓ razrednik, pedagog, psiholog i ravnatelj dužni su obaviti individualne razgovore sa sukobljenim učenicima;
- ✓ predložiti učenicima da se međusobno ispričaju, prihvate rješenje u kojem nitko neće „pobjediti“
- ✓ u slučaju da učenik češće dolazi u takve sukobe s vršnjacima, razrednik i stručni suradnik (pedagog/psiholog) će pozvati roditelje u Školu s ciljem prevladavanja takve situacije i pomoći učeniku;
- ✓ prema potrebi učenik će biti uključen u dodatni rad (savjetodavni rad, pedagoška i/ili psihološka pomoć) u Školi ili izvan Škole u dogovoru s roditeljima/skrbnicima;
- ✓ ukoliko učenik učestalo krši pravila i ne poštuje dogovore, Škola će primijeniti odgovarajuće pedagoške mjere u skladu s Pravilnikom o kriterijima za izricanje pedagoških mera;
- ✓ u slučaju da sve prethodno navedene mjere ne dovedu do poboljšanja ponašanja učenika i u slučaju nesuradnje roditelja/skrbnika, Škola će postupiti po točki 2. Protokola o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima.

3. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA UČENIKA PREMA DJELATNIKU ŠKOLE

U slučaju da je djelatnik Škole doživio nasilje ili prijetnju nasiljem od strane učenika Škole, on treba o tome izvestiti ravnatelja i stručnog suradnika koji će:

- ✓ razgovarati s učenikom u prisutnosti razrednika i voditi službenu zabilješku o razgovoru;
- ✓ odmah obavijestiti roditelje/skrbnike učenika, upozoriti ih na neprihvatljivost takvog ponašanja te savjetovati o institucijama pružateljima zdravstvene zaštite i podrške;
- ✓ prema učeniku poduzeti određene pedagoške mjere koje će donijeti Učiteljsko vijeće u skladu s Pravilnikom o izricanju pedagoških mera;
- ✓ o svemu izvestiti nadležni centar za socijalnu skrb, nadležni upravni odjelu županije za obrazovanje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja te nadležnu policijsku postaju;
- ✓ u slučaju da bilo kojem nasilnom ponašanju u prostoru Škole svjedoče drugi učenici, a nasilno ponašanje je neuobičajeno rijetko i intenzivno te može rezultirati traumatiziranjem svjedoka, ravnatelj i stručni suradnik (pedagog/psiholog) su dužni osigurati stručnu pomoć tim učenicima;
- ✓ uključiti učenika u savjetodavni rad sa stručnim suradnikom (pedagogom/psihologom) ili u dogovoru s roditeljima u institucijama pružateljima zdravstvene zaštite i podrške.

4. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA ODRASLE OSOBE NAD ODRASLOM OSOBOM I NEOVLAŠTENOG ULASKA U ŠKOLU

U slučaju nasilnog ponašanja odrasle osobe (djelatnik Škole, roditelj/skrbnik učenika ili treće osobe koja se nalazi u prostoru Škole) prema drugoj odrasloj osobi ili saznanja da odrasla osoba unosi oružje ili druge predmete koji mogu ugroziti sigurnost drugih osoba i školske imovine, djelatnici Škole koji su prisutni ili se nalaze u blizini će:

- ✓ *tome hitno obavijestiti ravnatelja Škole i stručnog suradnika (pedagoga/psihologa) koji će pozvati policiju;*
- ✓ *svemu izvijestiti nadležni upravni odjelu županije za obrazovanje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, nadležnu policijsku postaju i nadležni centar za socijalnu skrb u slučaju da je jedna od uključenih osoba roditelj/skrbnik učenika.*

U slučaju neovlaštenog ulaska drugih osoba u Školu (dolazak bez prethodne najave predmetnom učitelju, stručnom suradniku (pedagogu/psihologu), ravnatelju Škole ili dežurnom učitelju), djelatnici Škole koji su prisutni ili se nalaze u blizini će:

- ✓ *upozoriti osobu na neovlašten ulazak u Školu i na obvezu prethodne najave dolaska te će se od osobe zatražiti da napusti prostor Škole;*
- ✓ *tome hitno obavijestiti ravnatelja Škole i stručnog suradnika (pedagoga/psihologa) koji će po potrebi pozvati policiju i/ili ju o tome obavijestiti pisanim dopisom.*

5. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA DJELATNIKA ŠKOLE PREMA UČENIKU

U slučaju da je učenik doživio nasilje ili prijetnju nasiljem od strane djelatnika Škole, djelatnici Škole koji su prisutni ili se nalaze u blizini će:

- ✓ *odmah pokušati prekinuti nasilno postupanje prema učeniku i bez odlaganja obavijestiti ravnatelja, stručnog suradnika (pedagoga/psihologa) i razrednika učenika;*
- ✓ *stručni suradnik (pedagog/psiholog) će razgovarati s učenikom s ciljem normalizacije njegovih osjećaja i moguće traumatizacije te sprečavanja mogućih negativnih dugoročnih posljedica tog događaja na njegovo mentalno zdravlje, a odmah potom obavijestiti roditelja o događaju i po potrebi ga pozvati na razgovor u Školu te usmjeriti na dobivanje stručne podrške u Školi ili izvan nje;*
- ✓ *provjeriti postoje li kod učenika ozljede ili sumnja na iste te u tom slučaju usmjeriti roditelje na liječnički pregled, a ukoliko je roditelj iz opravdanog razloga spriječen u tom trenutku doći po učenika, na liječnički pregled odlazi u pratnji dežurnog učitelja koji je s učenikom sve dok po njega ne dođe roditelj;*
- ✓ *ravnatelj i stručni suradnik (pedagog/psiholog) će odmah nakon zbrinjavanja učenika obaviti razgovor s djelatnikom Škole i zatražiti njegovo pisano očitovanje o događaju te će, nakon utvrđivanja svih okolnosti i važnih parametara koji se tiču nasilnog ponašanja djelatnika Škole prema učeniku, ravnatelj donijeti procjenu o eventualnoj obvezi sankcioniranja djelatnika Škole;*
- ✓ *o svemu izvijestiti nadležni upravni odjelu županije za obrazovanje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, nadležnu policijsku postaju i liječnicu školske medicine.*

**IV. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNANJA ILI SUMNJE O
NASILJU ILI ZANEMARIVANJU U OBITELJI UČENIKA****1. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU ZANEMARIVANJA UČENIKA**

Sukladno članku 136. *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*, *Obiteljskom zakonu*, članku 14. *Pravilnika o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnim i srednjim školama*, članku 4. *Pravilnika o kriterijima za izricanje pedagoških mjera* i *Statutu OŠ Trilj*, cilj postupanja Škole je poduzimanje mjera radi prepoznavanja i prijavljivanja zanemarivanja učenika od strane roditelja.

Obveze roditelja su:

- ✓ *brinuti o redovitom obveznom školovanju učenika;*
- ✓ *redovito se odazivati sastancima koji su u vezi s odgojem i obrazovanjem učenika, odnosno redovito dolaziti na roditeljske sastanke i individualne informativne razgovore s razrednikom;*
- ✓ *pravovremeno obavijestiti razrednika o razlogu izostanka učenika najkasnije drugi dan nakon izostanka;*
- ✓ *opravdavati izostanak učenika, osobno ili pisanim putem (ispričnicom roditelja ili skrbnika, odnosno liječničkom potvrdom ili potvrdom nadležne institucije, ustanove ili druge nadležne fizičke ili pravne osobe, uključujući i e-potvrdu o narudžbi na pregled u zdravstvenoj ustanovi), najkasnije drugi dan od dolaska učenika u Školu*

S obzirom na poslove razrednika koji su uređeni *Zakonom o odgoju i obrazovanju* te *Statutom Škole*, razrednik kroz komunikaciju s roditeljima prati redovitost ostvarivanja obveza roditelja.

Ako roditelj zanemaruje svoje obveze, Škola mu je dužna uputiti pisani poziv za razgovor s razrednikom i stručnim suradnicima Škole.

Ako roditelj učestalo zanemaruje navedene obveze, razrednik je dužan o tome obavijestiti stručnog suradnika (pedagoga/psihologa) koji će o neispunjavanju roditeljskih obveza obavijestiti ravnatelja Škole i nadležni centar za socijalnu skrb, a koji je dužan povratno izvijestiti Školu o poduzetim mjerama.

2. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA U OBITELJI

Sukladno *Protokolu o postupanju u slučaju nasilja u obitelji*, cilj postupanja odgojno-obrazovnih ustanova je poduzimanje mjera radi prepoznavanja i prijavljivanja nasilja te pružanja zaštite učeniku žrtvi nasilja u obitelji.

U slučaju saznanja ili sumnje o počinjenom nasilju bilo koje vrste nad učenikom, odnosno o svjedočenju učenika o nasilju u obitelji, djelatnici Škole dužni su odmah o tome izvijestiti ravnatelja i stručnog suradnika (pedagoga/psihologa) Škole koji će:

- ✓ *žurno i bez odgode prijaviti sumnju ili saznanja o nasilju nadležnoj policijskoj postaji, nadležnom centru za socijalnu skrb, nadležnom upravnom odjelu županije za obrazovanje, Ministarstvu znanosti i obrazovanja i liječnici školske medicine radi poduzimanja mjera za zaštitu učenika;*
- ✓ *kroz razgovor pružiti pomoć učeniku u skladu sa svojim kompetencijama, po potrebi osigurati pružanje zdravstvene zaštite;*
- ✓ *nadležnim tijelima i ustanovama dati sve relevantne informacije o saznanju ili sumnji na nasilje u obitelji, ponašanju učenika u školi, suradnji roditelja/skrbnika sa Školom;*
- ✓ *o poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama i svojim opažanjima izraditi službenu bilješku koju će na zahtjev dostaviti drugim tijelima.*

V. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAZNANJA ILI SUMNJE NA SEKSUALNO NASILJE

Sukladno *Protokolu o postupanju u slučaju seksualnog nasilja*, cilj postupanja Škole je skrbiti o ostvarivanju prava učenika u slučajevima svih oblika nasilja, senzibilizirati se na pojavu seksualnog nasilja koje doživljavaju maloljetne osobe te poduzeti odgovarajuće mјere radi otkrivanja i prijavljivanja djela seksualnog nasilja relevantnim institucijama koje pružaju pomoć žrtvama seksualnog nasilja. U slučaju kada je seksualno nasilje sastavni dio obiteljskog nasilja, Škola postupa po *Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji, Obiteljskom zakonu, Kaznenom zakonu, Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, Protokolu o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, Pravilniku o načinu postupanja odgojno-obrazovnih radnika školskih ustanova u poduzimanju mјera zaštite prava učenika i prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima te Protokolu o postupanju u slučaju seksualnog nasilja.*

Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja razlikuje seksualno uznevimiravanje od seksualnog nasilja.

Seksualno uznevimiravanje podrazumijeva svako neželjeno verbalno, neverbalno ili fizičko ponašanje seksualne naravi, koje ima za cilj ili predstavlja povredu osobnog dostojanstva, a posebice ako stvara neugodno, neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje (*Zakon o ravnopravnosti spolova*).

Seksualno nasilje podrazumijeva bilo koji seksualni čin, pokušaj ostvarivanja seksualnog čina, neželjeni seksualni komentar ili prijedlog koji je usmjeren protiv osobe i njezine seksualnosti, a koji može počiniti druga osoba bez obzira na odnos sa žrtvom ili situaciju u kojoj se nalaze. Karakterizira ga upotreba sile, prijetnje ili ucjene za ugrožavanje dobrobiti i/ili života same žrtve ili njoj bliskih osoba.

U slučaju saznanja ili sumnje o počinjenom seksualnom nasilju i/ili seksualnom uznevimiravanju učenika, djelatnici Škole dužni su odmah o tome izvestiti ravnatelja i stručnog suradnika (pedagoga/psihologa) Škole koji će:

- ✓ *žurno i bez odgode prijaviti sumnju ili saznanja o seksualnom nasilju nadležnoj policijskoj postaji ili Državnom odvjetništvu RH, nadležnom centru za socijalnu skrb, nadležnom upravnom odjelu županije za obrazovanje, Ministarstvu znanosti i obrazovanja, pravobraniteljicu za djecu i lječnicu školske medicine radi poduzimanja mјera za zaštitu učenika;*
- ✓ *razgovarati s učenikom u sigurnom okruženju, imajući na umu zaštitu prava osobe – stručni suradnik (pedagog/psiholog) koji razgovara s učenikom ne ispituje učenika kako bi se utvrdile sve činjenice i okolnosti samoga djela, već na smiren način sluša učenika i to tako da ga ne prisiljava na detaljni opis djela, već mu dopušta da samostalno opiše situaciju, na način i u opsegu kako to sam želi, a o svemu vodi zapisnik koji je dužan dati na uvid sudu, Državnom odvjetništvu RH ili policiji;*
- ✓ *žurno obavijestiti roditelje/skrbnike o događaju i po potrebi ih pozvati na razgovor u Školu te usmjeriti na dobivanje stručne podrške u Školi ili izvan nje;*
- ✓ *upoznati učenika i roditelje s dalnjim postupanjem Škole.*

Škola postupa po navedenom Protokolu ukoliko je počinitelj seksualnog uznevimiravanja i/ili seksualnog nasilja nad učenikom djelatnik Škole ili član njegove obitelji. U slučaju da je počinitelj drugi učenik ili više njih, Škola će ih uputiti u uključivanje u odgovarajuće specijalizirane organizacije za pružanje potrebne skrbi. Škola će o događaju obavijestiti roditelje svih uključenih učenika i nadležni centar za socijalnu skrb.

VI. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SUMNJE NA SUICIDALNE SKLONOSTI I POVEZANA RIZIČNA PONAŠANJA

Nasilje prema samom sebi može se manifestirati kao:

- *Samoozljeđivanje* (vlastitim ponašanjem uzrokovan bol i ozljeda pri čemu osoba nije namjeravala dovesti do vlastite smrti, može rezultirati lakšim i težim ozljedama)
- *Planiranje ili razmišljanje o suicidu* (mogu se kretati od razrađivanja ozbiljnih planova do nesistematisiranih misli)
- *Pokušaj suicida* (vlastito destruktivno ponašanje bez smrtnog ishoda, ali s dokazom o posrednoj ili neposrednoj želji i namjeri da se skonča vlastiti život)
- *Suicid* (vlastito destruktivno ponašanje sa smrtnim ishodom)

Stručni suradnici (pedagog/psiholog) samostalno ili u suradnji s vanjskim stručnjacima periodično organiziraju predavanje o suicidu za Učiteljsko vijeće: rizičnim ponašanjima koja mogu biti povezana sa suicidom, karakteristikama učenika koji su u povećanom riziku te o rizičnim i zaštitnim faktorima. Nakon što su svi djelatnici Škole educirani i upoznati sa specifičnostima suicidalnosti kod adolescenata, oposobljeni su sudjelovati u ranom prepoznavanju rizičnih učenika, najčešće na temelju promjena u njihovom ponašanju.

1. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SAMOOZLJEĐIVANJA

U slučaju samoozljeđivanja učenika, djelatnik Škole koji primijeti znakove samoozljeđivanja (rezove, rane, ožiljke) ili dobije informaciju o postojanju samoozljeđivanja kod učenika, o tome je dužan odmah izvijestiti stručne suradnike (pedagoga/psihologa) i ravnatelja Škole koji će:

- *obaviti informativni i savjetodavni razgovor s učenikom koji se samoozljeđuje i pružiti pomoć u skladu sa svojim kompetencijama, po potrebi osigurati pružanje zdravstvene zaštite;*
- *žurno i bez odgode obavijestiti roditelje/skrbnike o samoozljeđivanju i uputiti ih na pregled lječnici školske medicine te na obvezu naručivanja na pregled u institucijama pružateljima zdravstvene zaštite i podrške;*
- *u roku od 7 do 10 dana od razgovora u Školi, roditelj/skrbnik dužan je obavijestiti Školu o dobivenom terminu pregleda u instituciji pružatelju zdravstvene zaštite i podrške, a u slučaju da to ne učini, Škola će obavijestiti nadležni centar za socijalnu skrb, istovremeno dajući informacije o ponašanju učenika u školi i suradnji roditelja/skrbnika sa Školom;*
- *poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama i svojim opažanjima izraditi službenu bilješku koju će na zahtjev dostaviti drugim tijelima.*

2. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SUICIDALNIH MISLI, NAMJERA, POKUŠAJA SUICIDA ILI SUMNJE NA SUICID

Djelatnik Škole koji primijeti rizična ponašanja učenika koja mogu biti povezana sa suicidom ili dobije informaciju o postojanju istih kod učenika, o tome je dužan odmah izvijestiti stručne suradnike (pedagoga/psihologa) i ravnatelja Škole.

Djelatnik Škole reagira na svako učenikovo izražavanje suicidalnih misli i/ili namjera i/ili ranijih suicidalnih pokušaja koje može izraziti verbalno (kao izoliranu izjavu ili razgovor), pisano (u školskim zadaćama, na vlastitim društvenim mrežama) ili kreativno (kroz crtež ili drugu likovnu aktivnost). Djelatnik Škole u tim situacijama ne procjenjuje o ozbiljnosti i istinitosti učenikovih namjera, već o tome odmah obavještava stručne suradnike (pedagoga/psihologa) i ravnatelja koji će:

PROTOKOL O POSTUPANJU ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA

- obaviti informativni i savjetodavni razgovor s učenikom koji je na neki način izrazio postojanje suicidalnih misli i/ili namjera i/ili ranijih suicidalnih pokušaja, a u kojem neće nastojati procijeniti istinitost i ozbiljnost istoga;
- učenika upoznati s obvezom informiranja roditelja i nadležnih institucija s obzirom na težinu njegove izjave, čak i u slučaju učenikovog mogućeg ublažavanja iste izjave ili objašnjavanja u kontekstu šale, kolokvijalnog izražavanja ili komunikacijskog stila;
- žurno i bez odgode obavijestiti roditelje/skrbnike o informacijama koje su dobili od učenika i/ili djelatnika Škole te ih savjetovati o institucijama pružateljima zdravstvene zaštite i podrške;
- svemu obavijestiti nadležni centar za socijalnu skrb, policijsku postaju, nadležni upravni odjel županije za obrazovanje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja i liječnicu školske medicine;
- poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama i svojim opažanjima izraditi službenu bilješku koju će na zahtjev dostaviti drugim tijelima.

3. POSTUPANJE ŠKOLE U SLUČAJU SUICIDA

U slučaju saznanja o počinjenom suicidu učenika Škole, djelatnici Škole dužni su odmah o tome izvijestiti ravnatelja i stručnog suradnika (pedagoga/psihologa) Škole. Ravnatelj i stručni suradnik (pedagog/psiholog) utvrđuju potrebu za kriznom intervencijom te u tu svrhu aktiviraju Tim za psihološke krizne intervencije i dostavljaju osnovne podatke o kriznom događaju:

- a) Što se dogodilo?
- b) Kada se dogodilo?
- c) Gdje se dogodilo?
- d) Broj ljudi uključenih u događaj?
- e) Tko je bio izravno i neizravno uključen u događaj?
- f) U kakvom su stanju, kako reagiraju, gdje se nalaze ti ljudi?
- g) Je li neka od hitnih službi već intervenirala (policija, hitna medicinska pomoć)?
- h) Je li u ustanovi već nešto učinjeno radi ublažavanja psiholoških posljedica događaja?

Ravnatelj Škole informira o kriznom događaju i podnosi zahtjev za pokretanje krizne intervencije Ministarstvu znanosti i obrazovanja na e-poštu: krizne-intervencije@mzo.hr ili na broj telefona: 01 4594 461 (Uprava za standard, strategije i posebne programe).

Prije dolaska Tima za psihološke krizne intervencije, stručni suradnik (pedagog/psiholog) i ravnatelj ulazi u razred učenika koji je počinio suicid te potiče komunikaciju o kriznom događaju i njegovim posljedicama na psihičko stanje svih učenika u razredu. Stručni suradnik (pedagog/psiholog) individualno ili skupno razgovara sa svim učenicima kod kojih se primijetio izostanak socio-emocionalnih vještina za nošenje s nesretnim događajem.

VII. EVIDENCIJA ŠKOLE O NASILJU U ŠKOLI

Škola vodi evidenciju o svim navedenim vrstama nasilja u obliku službenih bilješki ravnatelja i stručnog suradnika (pedagoga/psihologa) o provedenim razgovorima sa svim dionicima događaja, a uz njih prilaže i sve dopise poslane nadležnim institucijama koje obavještava na sljedeći način:

- u slučaju nasilja među učenicima, Škola obavještava nadležni centar za socijalnu skrb (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), nadležnu policijsku postaju (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), nadležni upravni odjel županije za obrazovanje, (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), Ministarstvo znanosti i obrazovanja (putem web aplikacije i zemaljskom poštom) i liječnicu školske medicine (putem pošte).

PROTOKOL O POSTUPANJU ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA

- u slučaju nasilja učenika prema djelatniku Škole, Škola obavještava nadležni centar za socijalnu skrb (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), nadležnu policijsku postaju (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), nadležni upravni odjel županije za obrazovanje, (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), Ministarstvo znanosti i obrazovanja (putem web obrasca i zemaljskom poštom) i liječnicu školske medicine (putem pošte).
- u slučaju nasilja odrasle osobe nad odraslotom osobom, Škola obavještava nadležnu policijsku postaju (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), nadležni upravni odjel županije za obrazovanje, (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), Ministarstvo znanosti i obrazovanja (putem web obrasca i zemaljskom poštom) i po potrebi nadležni centar za socijalnu skrb (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom).
- u slučaju neovlaštenog ulaska u Školu, Škola po potrebi obavještava nadležnu policijsku postaju (telefonskim putem i putem elektroničke pošte).
- u slučaju nasilja djelatnika Škole prema učeniku, Škola obavještava nadležnu policijsku postaju (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), nadležni upravni odjel županije za obrazovanje, (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), Ministarstvo znanosti i obrazovanja (putem web obrasca i zemaljskom poštom) i liječnicu školske medicine (putem pošte).
- u slučaju zanemarivanja učenika, Škola obavještava nadležni centar za socijalnu skrb (putem pošte) i liječnicu školske medicine (putem pošte).
- u slučaju nasilja u obitelji učenika, Škola obavještava nadležni centar za socijalnu skrb (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), nadležnu policijsku postaju (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), nadležni upravni odjel županije za obrazovanje, (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), Ministarstvo znanosti i obrazovanja (putem elektroničke pošte i pošte) i liječnicu školske medicine (putem pošte).
- u slučaju seksualnog nasilja i/ili seksualnog uzneniravanja, Škola obavještava nadležnu policijsku postaju (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom) ili Državno odvjetništvo RH (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), nadležni upravni odjel županije za obrazovanje, (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), Ministarstvo znanosti i obrazovanja (putem web obrasca i zemaljskom poštom), nadležni centar za socijalnu skrb (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), pravobraniteljicu za djecu (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom) i liječnicu školske medicine (zemaljskom poštom).
- u slučaju samoozljedivanja učenika, Škola obavještava nadležni centar za socijalnu skrb (zemaljskom poštom) i liječnicu školske medicine (zemaljskom poštom).
- u slučaju postojanja suicidalnih misli, namjera i/ili pokušaja suicida kod učenika, Škola obavještava nadležni centar za socijalnu skrb (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), nadležnu policijsku postaju (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), nadležni centar za socijalnu skrb (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), Ministarstvo znanosti i obrazovanja (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom) i liječnicu školske medicine (zemaljskom poštom).
- u slučaju suicida, Škola obavještava nadležni centar za socijalnu skrb (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), Ministarstvo znanosti i obrazovanja (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), Tim za psihološke krizne intervencije (putem elektroničke pošte krizne-intervencije@mzo.hr ili telefonskim putem na broj 01/4594-461), nadležni centar za socijalnu skrb (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom), nadležnu policijsku postaju (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom) i liječnicu školske medicine (zemaljskom poštom).

Iznimno, u slučaju bilo koje vrste seksualnog zlostavljanja i u slučaju drugih vrsta nasilja koje rezultiraju ozbiljnijim posljedicama po tjelesno i mentalno zdravlje dionika nasilnog događaja, Škola obavještava i Državno odvjetništvo Republike Hrvatske (putem elektroničke pošte i zemaljskom poštom).

PROTOKOL O POSTUPANJU ŠKOLE U SLUČAJU NASILJA

Škola vodi i posebnu evidenciju o nasilju u školi u obliku obrasca (Prilog 1) koji je sastavni dio Protokola.

Obrazac evidencije sadrži:

1. Mjesto dogadaja
2. Vrijeme/datum dogadaja
3. Vrstu događaja
4. Sudionike dogadaja
5. Posljedice dogadaja
6. Poduzete mjere

Obrazac popunjava stručni suradnik (pedagog/psiholog). Ispunjeni obrazac predaje ravnatelju te je on sastavni dio službenog izvještaja Škole o dogadaju.

Ovaj Protokol stupa na snagu danom donošenja i objavit će se na svim oglasnim mjestima Škole.

Klasa: 003-03/21-01/12

URBROJ: 2175-21-03-21-2

U Trilju 16. studenog 2021.

RAVNATELJ:

/Davor Hrgović/

PREDSEDNIK ŠKOLSKOG ODBORA:

/Dragica Živaljić/

Prilog I

OBRAZAC O SLUČAJU NASILJA U ŠKOLI

Mjesto i događaj:	
Vrijeme/datum događaja	
Vrsta događaja	
Sudionici događaja	
Posljedice događaja	
Poduzete mjere	